СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 143. Джерзи Сити, Н. Дж., понеділок, 22. червня, 1925. VOL. XXXIII. No. 143. Jersey City, N. J., Monday, June 22. 1925. THREE CENTS

Арендованнє федеральних нафтових теренів признане судом за правне.

ШЕЙН, Вайоминг, 19. червня. — Федеральний суд, що розбирав справу винайму федеральних нафтових теренів приватній групі нафтярів, на котрих чолі стоїть Синклер, признав сей контракт аренди правним.

Уряд, котрий позивав нафтярів у суд, заявляє, що він внесе проти сього вироку спротив до висшого суду.

Вирок шеїнського суду стоїть у виразнім противенстві до вироку федерального суду південної Каліфорнії, котрий признав подібну аренду федеральних нафтових теренів нафтярови Догені неправним. Ся суперечність рішень двох судів робить питаннє правности винайму незвичайно цікавим правничим питаннєм.

СТАРАЮТЬСЯ, ЩОБИ ВДОВА ПО ЛА ФОЛЕТІ ЗАНЯЛА ЙОГО МІСЦЕ В СЕНАТІ.

МЕДИСОН, Висконсин, 19. червня. — Конгресмен Джан Нелсон почав рух за тим, щоби місце померлого недавно сенатора Ла Фолета в сенаті заняла його вдова.

Вашингтонські ґазети в своїх статтях про наслідки смерти Ла Фолета приходять до переконання, що ся смерть лишає поступовців без провідника.

ЧИСЛО ПОГИБШИХ ВІД КАТАСТРОФИ ЩЕ РОСТЕ.

ІСТОН, ПА. 18. червня. — В шпитали в Филипсбургу, в стейті Ню Джерзі, помер 48-літний мешканець сього міста Клеменс Шмидт наслідком покалічень підчас зелізничої катастрофи на зелізниці Лакована в Гекетставні. Се 45-та жертва сеї катастрофи.

МОВЧАЛИВИЙ МАЙОР.

АЛФА, Ню Джерзі, 18. червня. — Стейтовий суд розбирав позов майора сього міста Карла Вайта проти одної женщини, котра назвала його людиною, негідною бути майором, бо він мавби прогнати від себе свою жінку й діти.

Підчас росправи діти признали, що майор не говорив зі своєю женою ні слова від 10 літ. Коли він має щось сказати своїй жінці, каже дітям, а сі переповідають жінці.

Лава присяжних суддів признала, що майор був ображений, і дала йому відшкодованнє в сумі 6 центів.

ПОШКОДОВАНИЙ ВИЄДНАВ ПОМИЛУВАННЄ СВОЇМ МУЧИТЕЛЯМ.

ГВАЙТ ПЛЕЙНС, Ню Йорк, 18. червня. — Сими днями відбулася тут сензаційна росправа проти Віліяма Меклаймонта, земельного купця з Йонкерса, та його зятя Рендолфа Стеле за те, що вони мучили Віліяма Голенда з Геворта, в стейті Ню Джерзі, бо він старався о руку дочки Меклаймонта, а теперішної вже жени Стеле.

Як показалося на суді, обжаловані закули позовника в кайдани та крутили йому руки. Лава присяжних суддів признала їх винними злочину, але суддя помилував їх з огляду на те, що обвинитель просив суд о їх помилуваннє. Суд наложив на них гривну в сумі 750 долярів та вязницю на один рік.

НОВОМОДНЕ МІСЦЕ ДЛЯ САМОГУБСТВА.

НЮ ЙОРК, 18. червня. — До одної барберні в Бруклині зайшов 52-літний Корнелій Десмонд, та, ждучи на свою черґу, пошукав в шуфляді властителя, найшов револьвер і одним вистрілом поклав себе трупом.

ЗАТРОЇВ ОЗЕРО СИНІМ КАМЕНЕМ.

НАЙЕК, Ню Джерзі, 18. червня. — В озері Конджерз стали гинути риби. Урядник, наглядаючий над рибами, став шукати причини і переконався, що причиною смерти великої скількости риб була не недуга, а просто те, що хтось висипав до озера більшу скількість вітріолю (синього каменя). Поліція почала тоді слідство та дослідила, що зробили се діти з одного недалекого табору. Відповідати за вчинок мавби священник, що стоїть на чолі табору.

ІТАЛІЯ БУДЕ ВЕСТИ НЕЗАДОВГО ПЕРЕГОВОРИ ЗА СВОЇ ДОВГИ.

ВАШИНГТОН, 18. червня. — Речинець переговорів межи Італією а Злученими Державами в справі сплати італійського воєнного довгу встановлено на день 25. червня. Італія має просити уступств.

ВІДКРИТО ВЕЛИКУ ЗВІЗДУ.

БУЕНОС АЙРЕС, Арґентина, 18. червня. — Південно-американські астрономічні обсарваторії відкрили кілька тижнів тому нову звізду. Тоді вона була ще така мала, що її можна було побачити лишень при помочи острих далековидів. Скоро однак вона почала рости й яснійшати, а тепер можна її вже оглядати голим оком, бо є вона звіздою першої величини. За послідних два дні вона почала вже блїднути так, що за кілька неділь знова її буде можна оглядати лишень через сильні шкла.

ЗНОВА ЗЕЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА.

КЕНТОН, Огайо, 18. червня. — Особовий поїзд, що зветься „біґ фор", попав коло місточка Ґрента на отворену бічну лінію та вискочив зі шин. Підчас катастрофи погибла 1 особа, а 10 віднесло тяжкі покалічення.

БУДУТЬ ДОМАГАТИСЯ ПІДВИШКИ ЗАПЛАТИ.

КЛІВЛЕНД, Огайо, 18. червня. — Предсідателі юній зелізничих робітників зійдуться в ґадолисті сього року на конфе- [illegible]

УДАРТЕ В ВІЧЕВИЙ ДЗВІН, ДОПОМОЖІТЬ ГОЛОДНОМУ СЕЛУ.

Від місяців не бачить наш селянин хліба. Сам не має чим поживитися і не має зерна на весняний посів. Тепла зима і мишва знищила озимину. Лютий ворог донищує його податками і данинами та жде на його загибіль.

Громадяне. Не даймо загибати живому народови. Киньмося всі як оден до ратунку нації. Нехай прокинеться в ту страшну хвилю і найбільш заспалий кут, хай вдарить в вічевий дзвін і кличе нарід на пораду, на негайну допомогу нашому Голодуючому Рідному Селу.

Поратувати село — це наш святий обовязок, бо ратуючи село, ратуємо українську націю. Від того обовязку не може і не сміє відтягнутися буквально ні одна особа українського роду.

В першій мірі повинні взятися до цеї праці наші товариства і парохії по місцях, а дальше всі свідомі громадяне. Повинні скликувати віча і наради і представити народови голодове лихоліття в старім краю.

Коли бракує Вам бесідника пишіть до Обєднання на адресу:

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

ВИЗНАЧУЄ НОВУ РОЗПРАВУ ЧЕРЕЗ ГРУБІ СЛОВА ПРОКУРАТОРА.

ШИКАҐО, 18. червня. — Місцевий стейтовий суд приказав переслухати назад дві справи, в котрих державні прокуратори вживали про обжалованих грубих слів.

САМОСУД НАД МУРИНОМ.

СОЛТ ЛЕЙК СИТІ, ЮТА, 18. червня. — Громада білих людий, обурених на Мурина Роберта Маршала за вбийство одного білого чоловіка, обскочила його в одній шопі та, піймавши його, місто віддати в руки суду, повісила його без суду.

БОРОТЬБА МІЛІОНІВ ЗІ СПРАВЕДЛИВІСТЮ.

В Шікаґо зачався процес Віліяма Шепґерда, обвинуваченого, що він при помочи бактерій тифу усунув зі світа міліонера хлопця МекКлінтока, а 16 літ перед тим отруїв його маму, аби дістати в свої руки їх міліонове майно. Процес одначе провадиться дуже мляво. Другий тиждень зійшов вже на самім вибиранню лави присяглих суддів і заледви вибрано шістьох. Між тим свідки, що мали свідчити проти Шепґерда, по одному зникають з Шікаґа і дуже можливо, що як прийде до самого переслухання свідків, то обвинувачення проти Шепґерда упаде з браку свідків проти него. Говориться зовсім явно, що причиною зникання свідків є міліони, котрими Шепґерд розпоряджає. Згадують навіть суми, які поодинокі свідки мали дістати, та се не богато зміняє річ, бо підкуплені моглиб дати тільки самі обтяжуючі зізнання проти Шепґерда, або його аґентів, а тимчасом їх годі найти.

СМЕРТЬ ЕМІҐРАНТА З ГОЛОДУ.

Недавно позбавив себе життя в одному з парків Кракова український еміґрант, старшина армії УНР., драматичний артист Іван Романовський. Небіщик походив з Таврії і мав 33 роки. По звільненні з війска на еміґрації Романовський працював якийсь час на хемічному заводі будови паровозів в Хржанові і нарешті приїхав до Кракова, де довгий час шукав праці і нарешті під впливом страшної нужди рішився на трагічний крок. Над могилою безталанного еміґранта виголосив промову підчас похорону один із представників української студентської громади у Кракові, яка зробила велике враження на всіх громадян, що взяли участь у відданні останньої пошани тілу небіжчика. Священик, який ховав небіжчика, відмовився від винагороди [illegible]

ПРОГИБІЦІЙНА АҐІТАЦІЯ В АНГЛІЇ.

ЛОНДОН, 18. червня. — Комітет тверезости методиської церкви заповідає на конференції сеї церкви, що Англія буде мати до 5 літ прогибіційний закон. Не буде се однак державна прогибіція, а льокальна опція (кожна громада буде мати право завести в себе обмеження продажі алькоголю після свого бажання).

АНҐЛІЙСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ПРО ПОЛОЖЕННЯ УКРАЇНЦІВ ПІД ПОЛЬЩЕЮ.

Дня 13. травня внесено в анґлійській палаті громад інтерпеляцію в справі положення Українців Сх. Галичини.

Міністер загр. справ Чемберлен, відповів, що українське населення мало дійсно оправдані жадання, які одначе не могли бути рішені Союзом Народів. Тепер — сказав Чемберлен — я глибоко переконаний, що Польща виконає всі взяті на себе договорами зобовязання супроти Українців.

Інтерпеляція домагалася віддати справу Українців рішенню Союза Народів.

ГРАБІЖ У МОСКОВСЬКІМ ДЕРЖАВНІМ БАНКУ.

З Москви повідомляють: Дня 10. травня о год. 9.30 заїхало під відділ державного банку при вулиці Мясной Бульварной авто з 6 гарно вбраними особами, які зіскочили сейчас з авта, впали до кімнат банку і стероризувавши службу та урядовців забрали з кас 20,000 червінців. Один з урядників вспів завізвати на поміч поліцію, яка сейчас надбігла і не дала втечи грабіжникам. В боротьбі з грабіжниками впало двох поліціянтів і двох прохожих. Один з окружених грабіжників поповнив самогубство. Показалося, що це були перебрані по цивільному військові.

ІРЛЯНДЦІ МІЖ СОБОЮ.

Ірляндський ґенерал О'Дофі був запрошений недавно до участи в перегляді 165 полку піхоти в Ню Йорку. Коли ґенерал появився на підвисшенню, між цивільними людьми, присутними при церемонії, роздалися оклики: „Зрадник!" „Се другий Бенедикт Арнольд" (чоловік, що підчас війни Америки за незалежність зрадив армію Злучених Держав). За окликами посипалися на ґенерала — яйця. Ґенерал стрітив такий „привіт", як герой, — не усунувся, ні не ховався, ще й усміхався. Тимчасом поліція понаганяла ворогів ірляндського ґенерала, між якими було [illegible]

ЗАРУБАВ ПРОФЕСОРА СОКИРОЮ.

Професор аґрономії університету Луізіяна Паркер погиб від скритої руки. Душогуб розтяв йому голову від чола до бороди майже на половину, а також покалічив обличе. Професора знайдено коло сходів університетського будинку. Здогадуються, що душогубства доконав котрийсь зі студентів. Недавно тому пропали професорови екзамінаційні папери і професор почав слідство аби викрити лиходія.

АСЕКУРАЦІЙНЕ ТОВАРИСТВО ДЛЯ ЗЛОДІЇВ.

В Америці відкрила поліція тайне асекураційне товариство яке обезпечувало злодіїв на випадок арешту. Товариство функціонувало зовсім правильно, побирало премії і виплачувало своїм клієнтам і їх родинам відшкодування в випадках, коли обезпечений не приходив з „роботи" до дому, але залишався в... арешті. Обезпечувано тільки фахових і поважних злодіїв. Злодійських челядників не принимано.

ОПІЙ ДЛЯ ДІТИЙ.

В анґлійській палаті громад повідомлено, що уживаннє опію в Індіях останніми часами значно зросло. Около 98 процент дітям міста Бомбаю родичі дають щодня опій, щоби так діти засипляли й щоби родичі могли працювати. Смертність дітий в Індіях виносить 8 процент.

НАГОРОДИ РОДИЧАМ ЗА ДІТИЙ.

Французька академія розписала нагороди для тих родичів, котрі мають найбільше дітий. Першу нагороду одержала одна мати, котра має 16 дітий, а лише одна дитина з них умерла. Нагороду одержить кожда мати, що має шестеро дітий. Нагорода виносить 25 тисяч франків.

ГОЛОДІВКА ПОЛІТИЧНИХ ВЯЗНІВ.

Станиславівські політичні вязні Бігун, Моґуль, Мокловіч, Паславський і Чуховський зачали на днях голодівку по причині затяжного слідства, домагаючись акту обжаловання.

БАЛТІЙСЬКІ ДЕРЖАВИ ПРОТИ ПОЛЬЩІ.

Англійські часописи довідалися, що найблища конференція балтійських держав в Ризі відбудеться за спонукою Литви і за намовою Німеччини. Польща з конференції буде виклю- [illegible]

Як відбувалася виміна ратифікаційних документів до конкордату.

Під таким заголовком пише польська краківська ґазета „Ілюстровани Курнер цодзенни" в 152. числі з четверга, 4. червня с. р., осьщо:

ВАРШАВА. — Дня 2. червня с. р. о годині 12. в полудне відбувалася у великій сали президії ради міністрів урочистість виміни ратифікаційних (затверджуючих) документів конкордату, заключеного межи Польською Річчю Посполитою а Апостольською Столицею.

За столом засіли з одної сторони апостольський нунцій Монсініоре Льоренцо Ловрі в товаристві членів нунціятури, а з другої сторони президент міністрів, пан Владислав Ґрабскі, міністер заграничних справ пан Александер Скржиньскі, міністер віроісповідань і освіти пан Станіслав Ґрабскі та міністер рільництва Станіслав Яніцкі.

Кромі них брали в урочистости участь: маршалок сойму Ратай, міністер промислу й торговлі Чеслав Клярнер, міністер зелізниць інжинер Твазка, міністер судівництва Віхліньскі, міністер внутрішних справ Цириль Ратайскі, шеф ґенерального штабу польської армії Станіслав Геллер, архиепископ-кардинал Каковскі та епископи Ґаль і Шельонжек.

По доконанню виміни ратифікаційних документів, міністер Скржиньскі промовив до апостольського нунція, підчеркуючи значінне конкордату та велике привязанне Польщі до особи папи, так добре знаного Полякам зі свого перебування в Польщі.

Апостольський нунцій відповів дуже сердечною промовою, запевняючи про батьківські почування папи, котрий на віки лишиться приятелем відродженої Польщі.

ДРУГА ҐАЗЕТА ПРО СЮ САМУ СПРАВУ.

„Ґазета Варшавска" в ч. 150 з 2. червня с. р. приносить опис сеї самої паради в статі під наголовком: ПІДПИСАННЄ КОНКОРДАТУ..

Описавши уставленнє урядових учасників, далі пише так:

„Точно о 12. годині наступило підписанне ратифікаційних документів, після чого забрав слово польський міністер заграничних справ пан Скржиньскі, котрий висловив радість з приводу підписання сього акту, до котрого польський уряд привязує дуже велику вагу не лише з огляду на те, що він утверджує дальші основи мира, але також з огляду на особу св. Отця, котрий показав тільки любови супроти Польщі.

„В хвилі, коли документ вручувано монсіньорови Ловрі, всі присутні встали з місць, після чого монсіньоре виголосив коротку промову, в котрій підчеркнув, що нинішний день займе во віки першорядне місце в історії. Польща дала ще один доказ своеї вірности супроти церкви. Кардинал висказав свою радість, що в імени св. Отця він може брати участь у так урочистім акті, і побажав Польщі, щоби вона як найскорше доконала тих великих цілий, до яких вона призначена".

(Нунцій — се звичайний представник, амбасадор римського папи в чужій державі. Папський нунцій при польськім уряді в Варшаві, природно, буде дбати за те, щоби польський уряд виконував постанови конкордату, корисні для римського папи, так як польський посол у Ватикані буде дивитися, аби римсько-католицька церква виконувала постанови конкордату, корисні для Польщі. — Нунціятура — се уряд нунція.

Монсініоре — італійське слово, яке означає тілько, що „мій пан"; титул сей надається високим достойникам папського двора.)

ВЕСЬ СВІТ ВИТАЄ ПОВЕРНУВШОГО БІГУНОВОГО ПОДОРОЖНОГО.

ОСЛО, Норвеґія, 19. червня. — Ціла Норвеґія нині вкрита прапорами з приводу щасливого повороту з бігунової подорожи норвезького подорожного Амундсена.

Норвезький парлямент, норвезький король, політики, артисти, письменники,—словом, увесь норвезький народ висилає Амундсенови привітні телеграми. Ґазети тільки й про те пишуть, що про незвичайну подорож воздухом до північного шпиля землі.

Навіть у других краях панує з приводу подорожи Амундсена велике одушевленнє. Німецький парлямент довго оплескував вістку про його щасливий поворот та післав йому привітну телеґраму. Те саме зроблено в Англії.

Повних вісток з тої подорожи ґазети ще не приносять. Мимо сього вони широко дебатують наукові добутки виправи.

ЗАВОРУШЕННЯ В КИТАЮ ТРЕВАЮТЬ ДАЛІ.

ПЕКИНҐ, 19. червня. — Великі держави світа зробили Китайови пропозицію переглянути справу Шанґгайських заворушень та взагалі положення в краю.

Китайці проголосили в Кантоні ґенеральний страйк і бойкот на товари американські, анґлійські і японські. Заворушення в других міста не втихають. Шанґгайські страйкарі рішили вертати до роботи.

ФРАНЦУЗЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ДАЄ УРЯДОВИ ВІЛЬНУ РУКУ В МАРОКАНСЬКІЙ СПРАВІ.

ПАРИЖ, 19. червня. — Французький парлямент, вислухавши експозе французького міністра заграничних справ Пенлеве, ухвалив лишити урядови повну свободу в справі Мароко та здушення повстання тубильців.

Два французькі воєнні кораблі почали [illegible]

[illegible] "SVOBODA" (LIBERTY) [illegible]
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays,
at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЗАКОН, ЩО МИНАЄТЬСЯ З СВОЄЮ ЦІЛЛЮ

Це т. зв. акт Волстеда, що завів прогибіцію в Америці. Сам собою добрий і для доброї цили ухвалений, але добра не приносять ні для держави, що його видала, ні для людий, що його малиби придержуватися.

Переведення цего закона в силу коштує Злучені Держави річно біля 60 міліонів долярів на спеціяльну поліцію, що має сторожити переведення прогибіції в краю та на охоронну фльоту, що стереже морських берегів та не допускає алькоголічних напитків до Америки. Це є чистий видаток з державної скарбниці, яка заразом втратила величезний дохід, який мала до часу прогибіції з виробу та вільної торговлі алькоголем.

На прогибіції зробила добрий бізнес Канада, яка перепачковує до Злучених Держав найбільше алькоголю, а дохід з того бізнесу збогачує не тільки пачкарів, але і саму канадійську державу на грубі сотки міліонів. Подібно зарабляє з чужих держав Анґлія, а найбільше таки американські пачкарі та ті, що виробляють та продають самогонку.

Але гроші грішми; важнійше людське здоровля. Бож для його охорони ухвалено акт Волстеда. Не жаль гроший, коли ними ратується людство. Що алькоголь шкідливий, про це нема двох думок, особливо коли його вживається над міру. Що з пиянством треба боротися, про це рівнож ніхто не сумнівається. Ходить тільки о те, щоби знайти такі міри, якими можнаби його припинити. І тут заходить тепер питання, чи прогибіційний закон, хоч який він радикальний та суворий, дійсно припинив пиянство, чи ні.

Отже ні. Стверджує це статистика, ведена самими приклонниками строгої прогибіції. За часів прогибіції випивають в Злучених Державах річно 260.965.272 ґальонів алькоголічних трунків, себто вдвое більше чим до часу прогибіції. З морального боку рівнож йде до гіршого. В 1919 р. себто перед введенням прогибіції, арештовано за пиянство 892.585, а в 1922 р. 1,777.865 пяних осіб. За часів прогибіції поповнюється річно від 4.600.860 до 6.339.260 злочинів, значить злочинність зростає в відстрашаючий спосіб.

Прогибіційному законови закидують, що він спричинив упадок публичної і приватної моралі. Трибунали, що судять за нарушення прогибіції, підкупні, а прогибіційні урядники заражують своєю продажністю всіх других державних урядовців. Суспільність тратить довіря до уряду і законів, бо переконується наглядно, як легко їх обійти.

Лікарі знова доказують, що через прогибіцію зросло число нервово і умово хорих. Перед прогибіцією випадків затруття алькоголем було небогато і не так страшні в наслідках, а тепер всі шпиталі переповнені невилічимо хорими алькоголіками та деґенератами.

Можна сміло сказати, що прогибіція завела та що акт Волстеда повинен бути змодифікований. Бачимо, що насильними мірами не дасться перевести ніякої здорової реформи. Кожда справа мусить бути навперід добре обдумана та спопуляризована, мусить мати загальну опінію за собою. А дальше радикальних змін не можна доконати в людській натурі насильством, а тільки вихованням. Щоби завести дійсну прогибіцію, треба нарід до цеї цили підготовити, освідомити та виховати. Інакше закон остане мертвою буквою та принесе більше нещастя чим користи.

Це повинні добре тямити всякі реформатори та законодавці. Придалабися та наука і нашій суспільности. Тоді не булоби насильного целібату, що накоїв тільки лиха, або превентивної церковної цензури, яка рівнож не добром пахне. Всякі реформи тоді добрі, коли виходять з потреби і переконання цілої суспільности, або хоч більшости, бо тільки тоді можуть вдержатися.

СМЕРТЬ СЕНАТОРА ЛА ФОЛЕТА

Дня 18. червня сього року помер у Вашинґтоні сенатор Ла Фолет, одна з найцікавійших постатий на політичному овиді Америки.

Всі американські ґазети, не виключаючи тих, які за його життя вважали його за справдішне втілення самого чорта, принесли довжезні статті з приводу його смерти. Пишуть наперед про його 70 літ життя, які з виїмком молодих літ були одним тягом боротьби.

Родився він на фармі в стейті Вискансині, в родині французьких гуґенотів, себто французьких протестантів, що колись утекли з рідного краю перед переслідуванням католиків. Родичі його були бідні, і син їх покінчив лишень один курс на університеті, і то лишень завдяки тому, що університет звільнив його від оплати. Він учився права приватно, і в 26 році життя став адвокатом.

Зараз опісля почав він свою політичну карієру. Почав її тим, чим піддержував її до кінця свого життя: боротьбою проти босівства в партії і політиці. Був він наперед кандидатом на державного прокуратора та здобув собі се становище проти завзятої боротьби противної йому політичної машини. Опісля, ледво 29-літний мущина, він здобув собі становище конґресмена, і відзначився в конґресі сейчас своєю завзятою боротьбою проти викидання державного гроша конґресом для милих очий поодиноких виборчих округів.

В 1901. році він був вибраний ґубернатором стейту Висканси на, і на сьому становищи повів безпощадну боротьбу проти зелізничих підприємств, які тоді трясли цілими стейтами. Молодий ґубернатор став відразу провідником руху за ріжними суспільними й політичними реформами. Його вплив сягав не лишень на весь його родимий стейт, але й далеко поза нього. Завдяки його впливови середно-західні стейти станули на чолі реформістичного руху. Там заведено далеко йдучі свободолюбні новости, як ухваленнє та касованнє законів дорогою безпосередного голосовання населення та другі подібні реформи, які ще досі не здійснилися в других стейтах.

Він перейшов опісля до американського конґресу яко сенатор, і занимав се становище до самої смерти. Тут його знали яко оборонця всяких угнетених і визискуваних. Коли президент Вилсон задумав виповісти війну Німеччині, він підняв голос та зажадав, щоби віддати питанне виповідження війни до вирішення цілому американському народови.

Се було причиною довжезних нападів на нього. Йому відбирано почести, пятновано, мало не грожено лінчом. Коли однак воєнна горячка перейшла й люди спокійнійше поглянули на свої власні вчинки в час війни, вони побачили в сенаторі Ла Фолеті чоловіка, який задержав спокійну голову тоді, як її всі потратили; невстрашимого борця за права народа, який бореться за них, хочби за се його спіткала неаби яка кара й напасть. Сенатора Ла Фолета стали перепрошувати за горячі слова, кинені в час війни.

Були се часи, коли сенатор вів тяжку боротьбу проти пануючої тоді й тепер републиканської партії. Він був одним з провідників так званого поступового бльоку, що поклав собі за ціль перевести реформу в републиканській партії, щоби відтак перевести поступові реформи в політиці й уряді Америки. Коли машинерія републиканської партії показалася за сильною, він став орґанізувати осібну партію та оголосив себе кандидатом поступової партії на уряд президента Злучених Держав. Його кандидатська кампанія в 1924 брав коло себе поступові круги з обох великих партій, далі соціялістів та юнійних робітників. Завзяту боротьбу проти нього повели з одного боку републиканці, а з другого комуністи. Боротьба ся мала дуже мало виглядів на побіду. Та хоча вона була засуджена на програну, мимо сього само імя сенатора Ла Фолета стягнуло для нього величезну масу голосів. Признавали се всі, що заслужилася в сьому не його партія, але віра його прихильників у твердість і непохитність самого кандидата.

Після виборів сенатор Ла Фолет уже в політичнім життю визначної участи не брав. Здоровля його, підорване тяжкою працею й боротьбою, почало щораз більше занепадати. З виборів вийшов він з астмою, до котрої долучилися скоро недуги серця. Вони й тепер і доконали старого борця за свободу людий в Америці. Зійшов він до гробу в часи, коли таких, як він треба було як найбільше. Започата ним поступова партія дуже легко може покінчити життя через смерть свого вожда. Америка легко може стануги перед маревом страшної реакції. Імя сенатора Ла Фолета було все достаточним постраховищем для неї, і коли його не стало, реакція певно набере відваги.

Сенатор Ла Фолет все житте своє думав реформувати републиканську партію зі середини. При кінці свого життя він видимо переконався про неможливість такого пляну, і тому став орґанізувати нову партію. Смерть заскочила його саме серед сеї праці. Траґедією його життя й смерти відай треба признати се, що з сенатором Ла Фолетом сходить до гробу американська ліберальна свободолюбна партія. Сенатор Ла Фолет доконав в своїм життю великих діл, але не лишив по собі наслідників, які моглиби зорґанізованою силою повести далі його працю.

Михайло Старицький.

ЖАЛІБНОГО НЕ ГРАЙ.

Жалібного на струнах не грай,
Мій єдиний, коханий мій друже!
І серденька мого не вражай,
Бо воно і без того недуже.

А утни мені пісню одну
І широку, й веселу, як воля, —
Щоб, почувши співучу струну,
Усміхнулась і мачуха-доля.

Щоб спалахнув огонь у крові
І забилося серденько мляве,
Щоб роїлись заміри нові
Стать до праці за чесне, за праве.

Сльози — неміч жіноча, слаба,
А нам треба розбуркати сили,
Щоб підняти того брата з могили,
Просвітить нікового раба.

Та не грай же сумно, не грай,
А заграй таку пісню завзяту,
Щоб долинула в темную хату
І там жовч зворушила украй!

ІНТЕРНУВАННЯ СЕРБСЬКОГО КНЯЗЯ ЮРІЯ.

На днях інтернувала влада сербського князя Юрія та перевезла його з Білгороду до державних дібр Беле, які йому визначив король на місце побуту. Причиною інтернування був цілий ряд скандалів, яких допустився Юрій. Вже від давна висловлювався він згірдливо та зневажливо про короля і пануючий тепер у Сербії режім. Ніколи не їв нічого в дома, а харчувався в ресторанах тому, що боявся затроєння домашнього харчу ворогами. В звязку з інтернуванням князя Юрія переведено цілий ряд ревізій у його політичних приятелів та однодумців. Між иншими ревізія у полковника Андельковича, колишнього вчителя князя мала дати дуже богатий матеріял, що обтяжує Юрія та його прихильників. Така то доля князів, що не погоджуються зі своїми пануючими свояками та при- [illegible]

ДР. КАРЕЛЬ КРАМАРЖ

(Політична сильветка).

I.

Недавно тому обходив Др. Карель Крамарж, провідник чеської національно-демократичної партії, 10-літний ювилей свого увязнення підчас світової війни. Його партійники старались з цего ювилею зробити велике національне свято і зааранжували „масовий" зїзд тої партії з цілого краю до Праги.

Однак помимо великого впливу, який та партія має через це, що переважна частина урядництва та вищої буржуазії належить до неї — зїзд устроєний в честь Крамаржа випав дуже нужденно а в походї учасників начислило „Ческе Слово" (орґан Кльофача) уже з музикантами заледво 856 осіб. Орґан Крамаржа „Народні Лісти", що найбільше і найголоснійше аґітував за тою демонстрацією писав, що похід обіймав також масу робітництва. Отже „Вечернік Ческого Слова" приніс ілюстрацію, яке то було робітництво, що ішло віддати честь Крамаржови.

На тім образку видно цілу громаду пишно, після найновійшої моди вистроєних дам, як чвірками машерують на „Башту" де мешкає Крамарж. З такого „робітництва" він певно не богато потіхи буде мати.

А ішло о річ немаловажну: ішло о підлатанне популярности Крамаржа, котрого національні-демократи (тепер вже постарівшися Молодочехи) також „татічком" називають, щоби в цей спосіб робити конкуренцію загально признаному чеському „татічкови" — Масарикови. Між тими обома чеськими політиками уже віддавна іде боротьба, а Крамарж не годен Масарикови цего простити, що не він а Масарик зістав президентом чесько-словацької републики. Вправді першим міністром-президентом її зістав він, Крамарж, але не довго загрів місця а мусів уступити його соціяльному демократови, тепер вже покійному Тузарови, бувшому писареви адвокатському.

А тимчасом сам Крамарж — це власник великої фабрики, а його жінка — це богата Москoвка, котра однак на жаль через „сакраменцку" московську революцію потратила свої „статки" на Криму. Має отже Крамарж достаточну причину чого сердитись на ту московську революцію та тужити за давними добрими царськими часами.

Др. Крамарж — це головний представник чеського безкритичного, тупого москвофільства. Після нього — всі славянські „язици" повинні були покоритися білому московському цареви і сотворити одну велику славянську федерацію з московським царатом на чолі. А щоби той московський царат був сильніщий — то повинні бути „істребленни" всі сепаратизми в роді „малорусского" та „білорусского", бо ті сепаратизми — це діло німецької інтриґи, котра по думці Крамаржа всюди позапускала свої коріння і бунтує покірних впрочім „малороссов" та „белороссов".

І тому український визвольний рух ніколи і в нікім не мав такого завзятого противника, як власне у Чехові — панові Карельові Крамаржові.

Відколи п. Крамарж засів був ще у старім австрійськім парляменті — ніколи він себе не зогидив якою небудь помочею даною утисненому Поляками українському народови в Галичині, а усе ішов явно з його ворогами.

Пан Крамарж мав ще заледви 37 років, коли в падолисті 1897 року разом з Дудьом Абрагамовичем, з котрим сидів в президії парляменту — впровадив до того високого законодатного тіла поліцію, а всьо то на оборону політики Поляка міністра-президента Казя Баденього.

Вельми гласом протестували [illegible] а українські посли проти польсь- [illegible]

ні. Але п. Карель ніколи не підніс свого голосу в обороні того — най буде в його очах і „малорусского" народа, але все голосував з його утіскателями, тай ще прочих своїх краян за собою потягав. Так то пан Карель розумів славянську взаїмність: тримати з сильнійшим Славянином, а брати під ноги слабшого Славянина. І чи то ішло о утиск Українців в Росії, чи в Галичині — п. Карель все ішов з сильнійшими проти слабших.

Хотя політика Крамаржа була очивидячки пансляністична отже противавстрійська, то він преці умів все забивати австрійському урядови баки, так, що нераз і йому предкладано, щоби обіймив який міністерський портфель. Такі то вже розумні були Австріяки! Але Крамарж показався людиною характерною: ані міністерського портфелю не приймав ані навіть ніякого ордену австрійського. Він старався бути все независимим, що впрочім при його богацтві не приходило йому трудно.

Його напрям — о скільки ходить о внутрішну політику — це свого рода чеський імперялізм і до крайних границь посунений націоналізм. Наколи Масарик хотів би нації живучі в границях Чесько-словацької републики годити з собою і кождій признати це, що ій належиться, то Крамарж зосібна для Німців є безглядний і хотів би їх стерти з лиця землі — а то бодай щонайменше тих, що живуть в згаданих власне границях. Масарик льле на взбурене море міжнаціональних спорів оливу згоди і вирозуміння; Крамарж своїми шовіністичними промовами раз по раз підбичовує ті волни в гору! А вже що до Росії то він більше ненавидить московський комунізм ніж який московський ґенерал-еміґрант, або яка московська чиновніца, котра і на еміґрації мріє лише про це, якими то закусками вона колись гостей у себе приймала! (Я недавно у залізничім вагоні чув припадково таку розмову двох московських чиновніц).

Найбільше однак пече Крамаржа те, що в советській теперішній Росії — хоч вся та українська автономія радше на папери чим в дійсности — то все таки українізація поступає наперед і готова ще до чиста розбити „матушку Рассею", зосібна по уступленню большевиків. П. Крамарж є переконаний, що воскресеннє із мертвих старої царської Росії є лише квестією часу і є певний, що вона буде така саміська, як була отсе перед одинайцяти роками. І тоді вона стане заборолом Славянства так, як про це мріяв п. Карель рівнож ще перед 11 роками тай ще давнійше.

Дарма, що такий знаток Росії як през. Масарик виказує в своїх памятниках, що верховодячі російські сфери навіть підчас війни не мали ясного погляду на справу чеську, ані навіть ясного пляну про те, що зробити взагалі зі Славянами на випадок побіди антанти над осередними державами!

—o—

З нагоди десятилітних роковин увязнення Др. Крамаржа, що довело до розправи перед воєнним судом і до засуду його на кару смерти — помістив його орган „Народні Лісти" інтервю із ним, в котрім він подав близші дані про своє арештовання.

Він показав співробітникови тої часописи ту комнату у своїй вільлі на „Башті", де йому перешукувано кишені, той столик, в котрім перекидувано його папері. При нім найдено одно число революційної чеської часописи у французькій мові „Nation Tcheque", котре він власне перед пів годиною одержав на улици від дра Шамаля (тепер начальника канцелярії президента републики). Межи урядовцями і військовими судіями, що прийшли його арештувати — були і Чехи, котрі очивидно симпатизували із ним і старалися йому допомогти.

Коли дали йому їсти вечеру то комісар поліції Чех Слявічек сів собі в розі комнати і задивився наумисно в другий бік так, що Крамарж міг вийти до другої комнати, де була його жінка і дати їй деякі дуже важні припоручення. Ходило іменно о це, щоби вона вишукала „проект конституції всеславянської федерації", котрий Крамарж уложив та його знищила. Це і удалось його жінці, хотя аж пізнійше.

По арештованню поведено Дра Крамаржа до військової тюрми в Празі, а на другий день відставлено залізницею до Відня, так що не міг навіть з жінкою попращатися. Слідство проти нього і проти декотрих инших чеських патріотів ведено через пару місяців; прийшло до головної розправи перед дивізійним військовим судом у Відни і так його, як і посла Дра Рашіна (пізнійшого ґеніяльного чесько-словацького міністра фінансів, застріленого якимсь молодим чеським фанатиком) засуджено за державну зраду на кару смерти.

Клим Обух.

З українського життя в Америці.

ТРЕНТОН.

Пікнік на допомогу Голодному Селу.

Трентонські Українці, бачучи, як пиняво йде акція допомоги голодному селу, постановили рушити справу в себе, памятаючи на те, що справа лишень тоді може поступити вперед, коли кожда громада порушить справу в себе. Вони бачуть, що всякі заклики будуть голосом вопіющого в пустині, так довго, поки кождий буде оглядатися на другого, а не почне ратункової акції від себе самого. Вони знають, що спершу всяка справа йде пиняво, але вони певні, що за примірoм тих, які не бояться перші починати діла, підуть другі цілою громадою.

В тім переконанню трентонські свідомі Українці основали Комітет Голодуючому Селу. Сей комітет, до котрого приступили громадяни: Іван Бородайкевич, Катерина Наконечна, Іван Морозко, Павло Стадник, Павло Ґульґун і Михайло Бородайкевич, поставив собі за ціль урядити складку на допомогу голодному селу, а за другу урядити на сю ціль товариський пікнік.

Пікнік поставлено зробити на день 4. липня 1925. року на фармі Дайверті Парк. Комітет запросив до участи всі трентонські товариства: Тов. Січ імени Богдана Хмельницького, відділу 245. Українського Народного Союза; Товариство Вільні Козаки, відділ 116. У. Н. Союза; Братство св. Петра й Павла; Братство св. Василія; Товариство Адама Коцка; Бр. св. Михаїла. Комітет є строго безпартійний, так під політичним, як і релігійним зглядом. Як голод не знає партій, так і допомога не повинна знати ріжниці партій.

БРИДЖПОРТ, КОНЕТИКАТ.

Місцеві товариства обєднуються для допомоги Голодному Селу.

Чотири місцеві товариства злучилися для воскресення народної роботи в сій місцевости. Дзвоном, що закликав нашу громаду до обєднання, була вістка про голод у старім краю.

Для зорганізовання допомоги уладжено сходини делеґатів сих товариств, а сі рішили скликати на день 28. червня сього року віче до церковної галі під ч. 34 при Біч стріті, в Бриджпорті.

БОСТОН.

Заходи для зібрання жертв на памятник Ольги Бесарабової.

Читачі Свободи вже нераз читали про національний український рух, який що раз ширшим руслом обхоплює нашу місцеву молодіж. Доказом того, що бостонська молодіж що раз більше цікавиться боротьбою нашого народа в старім краю за свою національну свободу, є хочби новий рух серед місцевої жіночої молодежи.

Наші панночки поклали собі за ціль збирати жертви на виставленне памятника для української мучениці Ольги Бесарабової, люто закатованої Ляхами.

Недавно зробила наша молодіж у тій справі наради, і на них постановлено урядити ряд вистав і других публичних виступів, щоби в сей спосіб добути гроша на сю ціль. На першу штуку вибрали Козацький Клад, який опісля аматори відограли з почуттям. З граючих відзначилися своїм граннем: Ірина Пелеховичівна, Марія Зварич, Нелі Пелеховичівна, Марійка Пелеховичівна, Марія Гримаківна, Олена Музика, Анна Бенсал й Анна Яцишин. Як бачимо, панночки віддавали й ролі мущин і з них вони теж вивязалися незвичайно удачно. Представленне грали вперед дня 3. мая, а опісля вдруге 10. мая. Оба представлення дали людям велике вдоволення, а справі принесли гарний зиск.

Комітет не думає сим скінчити роботу, але думає повести її дальше. Проти роботи, що правда, виступають московські прихвостні, але люди організуються та працюють, не оглядаючися на них. Праця молодих українських дівчат загріває до праці всю громаду. Ціла громада заохочується до роботи для добра українського народа.

Громадянин.

БОЛТИМОР, МЕРІЛЕНД.

На допомогу будові читальні.

Односельчани села Вишнівчика, в підгаєцькім повіті, в Галичині, діставши листа зі старого краю, в котрім громадяни сього села сповіщають їх про заходи виставити власний читальняний дім, рішили поспішити з допомогою такому доброму ділу. В сей комітет увійшли гр. Андрій Захарків яко предсідатель, Михайло Захарків яко писар, Михайло Дурдела яко касієр, Йосиф Семенків, Петро Міськів та Петро Семенків яко члени. Комітет починає збирати жертви та просить слати їх на адресу: Йосиф Семенків, 3136 Доннелл стр., Болтиморе, Меріленд.

ІСТОН, ПА.

Патріотична праця односільчан Березовиці.

Комітет односільчан села Великої Березовиці, тернопільського повіту, в Галичині, не перестає своєї праці коло зібрання жертв на будову читальні в сьому селі. Комітет сей оснувався на вістку, що селяни сього села постановили боротися та власними силами добутися з нещасть, у які їх звалила світова різанина й діявольська господарка Поляків. Як лишень довідалися місцеві іміґранти, що їх браття в старому краю рішили побудувати читальню Просвіти, де наші діти малиби вчитися любити свій нарід і свою власну державу, вони сейчас оснували комітет. Сей комітет уже провадить роботу довший час, і тепер її продовжає.

Сим разом комітет зібрав і вислав до краю 64 доляри, на котрі зложилися ось такі жертви:

Д. Кручовий, 10.00, Н. Підгайний, О. Запаржоний, М. Мушастий, Н. Дарнопук, Т. Марак, Ст. Івашків, В. Гавриш по 5.00; Д. Підгайний та В. Запаржоний по 3.00; М. Паращук, В. Підгайний (с. Дм.), М. Запаржоний (с. Ваврика), В. Гетманюк і І. Солода по 2.00; Д. Крупа, Н. Бендас і І. Урсяк по 1.00 доляру.

Дальші жертви на будову народного дому збирає комітет на руки касієра: Alex Zaparzony, 113 Ackerman St., Hellertown, Pa.

ВИКАЗ ТИХ, ЩО БАЖАЮТЬ ВОЛІ РІДНОМУ КРАЄВИ.

(Жертви зложені до Обєднання в місяцю маю, 1925.)

1) **Філаделфія, Па.** Павло Кознарський на голодуючих і Рідну Школу 2.00

2) **Елмайра, Н. Й.** на Р. Ш. переслав Гр. Левуш 5.00
(Зложили по $1: Антін Бубняк, Андрій Борик, Павло Білозор, Гр. Паращак і Григорій Левуш).

3) **Джанставн, Па.** о. Лев Чапельський $5 на голодних і $5 як членські вкладки до Укр. Педагогічного Товариства 10.00

4) **Шамокін, Па.** Анна Хомяк на народні потреби 2.00

5) **Мікісракс, Па.** переслав Андрій Гальчак 18.25
(Зложили: о. А. Пик з мирування в укр. кат. церкві Пр. Д. Марії $11 для інвалідів, а $7.25 нар. под. від Бр. св. Володимира, від. 91 У. Н. С. Податок зложили: П. Люцович $3, по $1: Олекса Косяк, Танюк Іван, по 50 ц.: Юрій Карват, Дм. Ліга, Мик. Рудавський, Дм. Сидір, а Ю. Возцічак 25 ц.).

6) **Міннеаполис, Мінн.** Від Укр. Громади нар. под. 4.00
(Зложили по $1: Мик. Ґрубрин, Іван Коцюба і Олекса Пилатюк, по 50 ц.: П. Андрущак і П. Гайва.).

7) **Джерзи Сіті, Н. Дж.** Антін Жубрид нар. под. 3.00

8) **Геркімер, Н. Й.** Збірка на Р. Ш., переслав Роман Дмитрів 15.00
(Зібрано підчас представлення добровільних жертв на $9.70, а прихід з діточого представлення $5.30).

9) **Елмайра Гайтс, Н. Й.** о. М. Данилович від церкви св. О. Николая на сироти 7.12

10) **Сиракюз, Н. Й.** збірка на голодуючих, переслав о. сов. Л. Левицький 97.35
(Зложили: Збірка в церкві св. Ів. Хрестителя дня 10. мая $70.35, о. сов. Л. Левицький $5, Бр. св. Ольги, від. „Провидіня" $20, по $1: Пилип Кудляк і Яків Гайдук).

11) **Менчестер, Н. Г.** Укр. Просвітний Клюб ім. Т. Шевченка, н. под., переслав Т. Петрик 26.75

12) **Рерітан, Н. Дж.** Коляда і збірка на Р. Ш. $45.25 і $13 для інвалідів, збірки передав Стефан Григорчук 58.25

13) **Перт Амбой, Н. Дж.** На прощанню о. сов. Чаплинського зібрано $20 на голодуючих, а $10.13 на інвалідів, разом переслав Іван Ваверчак 30.13

14) **Шікаго, Ілл.** податок за квітень, збірка 3.00

15) **Шікаго, Ілл.** переслав Іван Гавришків 10.00
($1 з розпродажі книжок на Р. Ш. а $9 на інвалідів збірка на хрестинах у В. Чорномаза).

16) **Токсідо, Н. Й.** Роман Задорецький, нар. под. 5.00

17) **Балтіморе, М. Д.** переслав на інвалідів Й. Приймак 13.00
(Збірка на мітинґу Бр. св. Тройці, від. 320 У. Н. С. на внесення Г. Шульки).

18) **Елмайра Гайтс, Н. Й.** о. М. Данилович 15.00
($7.50 зібрано на голодуючих на Шевченківських поминках в Елмайра, Н. Й. Зложили по $1: о. М. Данилович і Павло Білозор, дрібними жертвами $5.50. Надто о. Данилович $7.50 на інвалідів).

19) **Ню Йорк, Н. Й.** Н. Космин на голодних 2.00

20) **Філаделфія, Па.** Чистий дохід з представлення на Голодне Село 20.00
(Переслала Анастазія Рибакова, зложили по $1: А. Вишиванка, Параскева Кучлак, В. Мосій, С. Кровасичко, Й. Живчик, Р. Карбівник, В. Титанич, В. Бензай, М. Живчик, Н. Н., Юлія Котла, Н. Бурштак, І. Пеленський, А. Тебін, І. Дуда, П. Михайчук, решта дрібними).

21) **Міннеаполис, Мінн.** Збірка в Укр. Нар. Домі на Р. Ш., переслав Микола Грубрин 36.00

22) **Ренідн, Па.** Писанка на Р. Ш., переслав І. Цьокан 14.00
(Зложили на хрестинах в Івана Савчиного: І. Цьокан $5, С. Гомзак $2, по $1: І. Савчин, Юлія Савчин, Стефанія Сопко, Г. Буярин, Анастазія Буярин, Іван Охота).

23) **Шікаго, Ілл.** Ст. Ґенсьоровський на „Просвіту" у Львові 3.30

24) **Мекаду, Па.** Збірка на Голодне Село, переслав о. мітрат др. Жук 58.95
(Враховано тут $2 як жертву Андрія Янковича на сиротинець в Філаделфії, Па.).

25) **Ню Кестел, Па.** Осип Мельник на голодуючих 2.00

26) **Філаделфія, Па.** Ілля Дикан нар. под. за два роки 6.00

27) **Бруклин, Н. Й.** збірки переслав Мих. Баглай 17.35
(Призначено $13.10 на Р. Ш., а $4.25 на „Просвіту". Зібрав в Бр. св. Тройці, від. 203 У. Н. С. П. Свідзінський $8.60, а зложили: І. Балко (Андр.) $1.25, по $1: Р. Кузьма і П. Свідзінський, а дрібними датками $5.35. Тов. Богдана Хмельницького, від. 22 У. Н. С. дрібними датками $3.50, а Михайло Заверуха $1. На зборах Місцевого Комітету зібрано на „Просвіту" у Львові $4.25).

28) **Темс, В. Ва.** Микита Магун на боєвий фонд $3, а на голодуючих $2, разом 5.00

29) **Йонкерс, Н. Й.** Бр. св. Андрея, від. 12 У. Н. С. нар. под. 6.50

30) **Клівленд, О.** П. Боднар на голодуючих 5.00

31) **Емстердам, Н. Й.** на жіночу делегацію, збірка, переслала Катруся Пушкар 54.80

32) **Росфорд, О.** Бр. св. Михаїла, нар. под. переслав О. Невойда 75
(Зложили по 25 ц.: Гнат Кушнір, Дм. Бобак і Олекса Невойда).

33) **Філаделфія, Па.** Центральний Комітет м. Філаделфії, з віча на інвалідів, передав Т. Грицей 200.00

34) **Аллентавн, Па.** З віча на голодних, переслав В. Гришко 37.25

35) **Джерзи Сіті, Н. Дж.** Укр. Хор ім. Лисенка (гора міста) з концерту на Р. Ш. 37.00

36) **Бетлегем, Па.** з віча Голодному Селу, переслав Максим Паращак 28.00

37) **Йонкерс, Н. Й.** переслав о. В. Сполітакевич 76.00
(Нар. под. від Тов. „Подільська Січ" $3, а від Дмитра Дулиби $3. Надто збірка в церкві св. Арх. Михаїла $70 на голодуючих).

38) **Шікаго, Ілл.** збірка жінок в день 10-літнього ювилею Січовички Теклі Янсевич, пересл. Н. Шемердяк 6.00

39) **В. Істон, Па.** Михайло Колодруб $2 на голодуючих, а $1 на Р. Ш., разом 3.00

40) **Шікаго, Ілл.** Ст. Ґенсьорський на голодуючих 1.00

41) **Геркімер, Н. Й.** збірки на голодуючих, переслав о. І. Крохмальний 27.29
(Зібрано в церквах: Ютіка, Н. Й. $10.71, Геркімер, Н. Й. $6.32, Ром, Н. Й. $3.86, Літл Фолс, Н. Й. $6.40)

42) **Бруклин, Н. Й.** від укр. кат. церкви Сош. св. Духа, на голодуючих, переслав о. В. Лотович 18.00

43) **Перт Амбой, Н. Дж.** Збірки переслав Пилип Щуцький 85.10
(Народний податок $12.40, на інвалідів $13.30, на писанку для Р. Ш. $21.40, на голодуючих $38).

44) **Янгставн, О.** Збірка на голодуючих, переслав о. Вол. Довгович 84.00

45) **Шікаго, Ілл.** Йосиф Рурка на голодуючих 5.00

46) **Сиракюз, Н. Й.** збірки: на голодуючих $27, а на Р. Ш. $10.50 переслав Пилип Парибус 37.50

47) **Спрінг Валей, Н. Й.** н. под. від Тов. „Просвіта", від. 16 У. Н. Союза 6.00
(Переслав К. Ільків, зложили по 50 ц.: П. Бандура, К. Ільків, А. Кашинський, К. Роговський, М. Терпеливець, Н. Загадайко, Д. Гнилюшин, І. Кріль, П. Мирдяк, І. Сивенький, С. Москаль, по 25 ц.: І. Брега, І. Порубалюк).

48) **Петерзон, Н. Дж.** з весілля на вдови і сироти, переслав Т. Гайда 9.30

Разом зібрано на оборону рідного краю в маю б. р. $1.216.94.

В. БУДЗИНОВСЬКИЙ.

Сава Чалий.

(Историчне оповідання).

(6)

— Бо ми може будемо вертати дорогою... Гм... Ся дорога, котрою ми їхали, іде на Браслав. Як будемо вертати з Кунич, то й так зїдемо на неї. Отже ви йдіть тою дорогою далі, так, як ми їхали. Здоженемо вас.

— Так буде найліпше. Ходи! — спухлий драґун звернувся до здорового.

Драґуни пішли на дорогу, сотня козаків щезла в лісі.

В Куничах на майдані досипували могилу над Ющуком і його донькою, жінкою Гната Голого. Голий стояв плечима спертий на шибеницю, дивився на ту роботу і туманів. Нараз здрігнувся, бо в товпі хтось крикнув:

— Війско! З ліса виходить війско.

Баби, дівки і діти стали втікати в противну сторону. Хлопи стовпилися навкруги Голого. Хто з мушкетом, хто з шаблею, хто зі списом. Один парубок присів, Голий станув на його хребті і глянув в сторону ліса.

З ліса справді виступила сотня війска, але далі не їхала. Війско стануло під лісом і не рухалося. Тільки один пустився вперед. Приїхавши до краю майдану, махнув високо шапкою, скочив з коня, повісив на кульбаці мушкета і пістолі, та став підходити близше.

— Поки що, нам нічого боятися, — Голий промовив до стрівожених. — То мабуть отаман того війска. Поводиться так, щоби ми не боялися. Відклав збрую і йде до нас тільки при шаблі. Станув і дає знак, щоби хтось прийшов до него на розмову. Піду.

Голий поклав мушкета і пустився до того отамана. Коли підійшов близше, крикнув [illegible] вованим [illegible]

— Сотник Сава Чалий! Що ти тут робиш? Чи може перейшов на службу гетьмана і він вислав тебе сюди? Чи може твій князь помагає нашому панови?

— Ні одно, ні друге. Я случайно переїздив попри ваше село, тамтуди за лісом і попав на двох драґунів, що втікли відси. Вони розказали мені, що побила їх муха.

— Таки так було. Пчола побила їх, ми добили.

— Отже я і мої хлопці були цікаві, як таке побоєвище виглядає. Того й я скочив сюди. Ми вже в лісі бачили одного здохлого коня і одного здихаючого. Мабуть заїли їх пчоли. На краю ліса лежить драґун, цілий спухлий.

— Тут по цілім майдані лежить богато таких коний і драґунів. Також пару козаків пчола заїла. Таки, котрі не втікли від Ляхів.

— Або втікли які?

— Втікли, бо брат не хотів бити на брата. Не хотіли знущатися над народом. Ходи близше...

— Чи моїм козакам позволиш? І вони хотіли би побачити таку невидальщину. Пчоли заїли війско!

— Як забожишся, що то не підступ!

— А мені яке діло до людий иншого пана! Не знаєш мене? Не знаєш, чий я і який я? Тільки, очивидно, не буду поводитися так, начеб я в гості приїхав до тебе, бо того мій князь не простив би мені. Я будьто би случайно переїздив через Куничі, але, не маючи достаточної сили, не важився пхати пальці між двері.

— Розумію тебе. Поклич твою сотню.

[illegible] Чалий звернув до свого коня [illegible] приїхала і пустився за Голим.

— Бачу, у вас шибениця рісно зародила, — промовив, підїхавши близше.

Голий розказав, хто на ній висить.

— Хто то кричить „добийте мене, добийте!"?

— То насланий гетьманом підстароста. Пчола так доїхала йому, що конає в тяжких муках. Його вже нічо не спасе. Я не добиваю його. Нехай знає, що вмирає!

— Гнате! — Чалий промовив з докором. — Бий, убивай, карай по заслузі, але не будь зьвіром!

Голий шепнув щось до парубка, котрий переходив попри него. Парубок побіг вперед і заки Чалий підійшов до шибениці, підстароста вже висів.

Під шибеницею сиділи повязані Курчинська, її донька Зоська і чотири двірські дівки. Вони помітили метушню на майдані спричинену появою якогось війска. Впрочім і вони чули оклик „війско! З ліса виходить війско!" В них вступив дух, бо гадали, що то Потоцкі прислав підмогу, та що тепер, коли пчоли вже не могли спричинити нової паніки між війском, хлопи злякаються і втечуть; полишаючи майдан і полонених в руках війска. Коли-ж побачили, що народ успокоївся, що підстаросту повісили, і що Голий вертає в товаристві отамана того війска, що надійшло, вони знов зневірилися. Догадувалися, що їх не вбють, але що з ними станеся, не знали.

— Хто ті білоголови? — Чалий спитав, коли надійшов з Гнатом.

Ся пані, то жінка що лиш повішеного посесора. Решта їх служба, — Голий відповів.

—Що з ними буде? — Чалий питав далі, вдивившися в Зоську.

— Як би я сам приказував тут і не мусів у дечім поступитися моїм хлопцям, то я ту паню і ту панну також повісив би. Але хлопці хочуть взяти її з собою до Чорного Ліса, щоби [illegible] посмакувавши, аж там повісити їх.

Курчинська, котра до сеї пори панувала над собою і була досить спокійна, тепер судорожно стягла лице і голосом прошибаючим душу зойкнула. Зоська, з котрої Чалий не зводив очий, захлипала. Курчинська не знала Чалого. Не знала, в чиїй він службі. Всеж таки не сумнівалася, що він з козачої міліції якогось польського пана. Вона рішила трібувати, чи він не спасби її. Завернула очи як до молитви і стала блаґати.

— Козаче! Ти не хлоп, ти лицар. Змилосердися над нами. Чи то ми, жінки винні, що наш пан, котрого мусимо слухати, вислав нас сюди? Подивися на мою донечку. Чи ти позволиш такого анґелика взяти на поругу, на таку погану смерть?

Чалий ще не знав, чи здужає змякшити серце Голого, отже відповів виминаючо.

— Я тут не маю права приказувати, бо то не мого пана село і він не вислав мене сюди. І хоч би я хотів виратувати вас з тої неволі, то не маю такої сили, щоби висвободити вас проти волі Куничан. Я можу побалакати з ними, але чи з того вийде для вас яка користь, сумніваюся.

— Побалакай, козаче, побалакай!

— Ходім далі оглядати побоєвище. Подивлюся на двір — Чалий звернувся до Голого і пішов за ним, ще раз глянувши на Зоську.

— Той хлоп так задивився на тебе, що йому трохи очи не вилізли, — Курчинська промовила до Зоськи, коли Голий з Чалим вже були далеко. — Троха не зїв тебе очима так вдивлявся. Я присягну, що він вже залюбився. Твоя краса може спасти нас. Тільки ти мусиш сама просити його. Ти повинна була зробити се, коли він був тут. Але він ще раз прийде. Бодай, щоби ще раз подивитися на тебе. Я на таких поглядах розуміюся. І на мене, коли я ще була молодша, так позирали. Ти ще за молода, щоби знати всьо про те, що я [illegible]ла. Колись, як будеш віддаватися, скажу тобі, бо ти повинна се знати. Тепер скажу тобі лиш тілько, що я вмію читати в очах хлопа. Як на мене глянув раз один пан над панами, то я зараз знала, що він вдурів, і хочби мав світ перевернути догори ногами, то буде силкуватися дістати мене.

— Але дістав вас не пан над панами, тільки панський слуга, бідний мій тато, царство йому небесне! — Зоська відповіла, глянувши на шибеницю.

— Ти дурна! Що ти знаєш про свого тата! Колись будеш знати. Тепер тобі нехай вистане лиш тілько, що я не плачу за ним. І ти не плач. Заплач, як прийде той козак, та проси його, щоби змилосердився над тобою і над твоєю мамою. Проси трівожними і солодкими словами, так щоби й йому зробилося трівожно і солодко. Проси так, щоби йому перевернула голову надія.

— Яка надія? — дівчина спитала широко розплющивши очи.

— Що як спасе нас, то не пожалує, бо ти винагородиш його.

— Та чим? Що я маю?

— Себе маєш! Нехай хлоп дуриться, що дістане тебе.

— Що я вийду за него?

— Нехай так. Нехай ще гірше. Але виразно не говори йому сего. Нехай він так тільки поясняє собі твої слова.

— А як він возьме серіозно і мого слова не зверне мені?

— Нехай і так. Слів не жалуй. Коби тільки вихопитися відси з того пекла. Як вже будемо в Немирові, то не штука буде спекатися його. Впрочім почуєш, що твоє слово нічого не значить, бо ти не своя пані.

Чалий з кількома своїми козаками оглянув місце, де ще рано стояло нове приходство, перемінене насильно в панський двір. Голий завів його також до нової церкви. Там порались парубки, розбиваючи скрині, прислані Потоцьким. Показалося, що в тих скринях, окрім образів, свічників й инших таких річий, були також органи. Тепер в тих органів валялися тільки тріски, бо парубки порозбивали їх.

— Куничань в тім домі божім не будуть молитися. Ні як православні, ні як католики — замітив Чалий.

— Чому так кажеш? Хто їм заборонить? — Голий спитав.

— То ви лишаєтеся в Куничах? — Чалий спитав здивований.

— Я не лишуся. Я мушу втікати. Зі мною підуть всі ті, що били Ляхів. Піде ціле молодше покоління. Старі, ті, що колись вже були під панщиною, хочуть лишитися. Кажуть, що вони ідучи сюди, знали, що будуть в ярмі, хоч не знали, що воно буде лекше, ніж було в їх давних панів.

— Вибий їм се з голови! Як не хочуть загибати в лютих муках, то нехай втікають в купі з молодими.

— Їм окрім панщини, нічого не грозить.

— Ти ще не знаєш пана Потоцького. Він, щоби иншим селам дати відстрашаючий примір, пришле сюди велике війско, народ вимордує палями. Ні дитини живої не лишить. Село спалить.

— Треба старим сказати се. Мусять втікати з нами. Геть всі, з бабами і дітьми.

— Се треба робити скоро, бо завтра, позавтра гетьман провідає, що тут сталося і зараз вишле війско.

— Завтра-позавтра вийдемо відси. Коли війско сюди прийде і знайде самі зґарища, ми вже будемо за запорожською межою. Знаю проходи, яких ніхто не пильнує.

— Чи Курчинську з донькою ти справді гадаєш дати на поталу парубкам?

— Мушу. Вони домагаються. Є між ними такі, котрі від того не відступлять.

— Я тобі вже раз казав, не будь зьвіром. Ти послухав і повісив підстаросту. Тепер ще раз кажу тобі, не будь зьвіром. І тепер послухай мене.

— Колиж бо роззьвірені парубки не пустять їх.

— То дай їх мені.

— Щоби роззьвірені вбили мене?

— Позволь мені взяти їх силою. Гадаю, що окрім кількох, як ти кажеш, роззьвірених, решта громади не буде противитися.

— Громада була би вдоволена, як би ти забрав їх, лишаючи саму громаду в супокою.

— Отже можу взяти?

— Бери, але силою, будьто би проти моєї волі.

Половина сотні Чалого стояла, не зіскакуючи з коний, пару кроків від шибениці, біля котрої сиділа Курчинська, з челядию. Друга половина, лишивши коні в руках товаришів, розбрилася по майдані, балакаючи з людьми. Сава побалакав з осаулою, котрий був з ним і чув всю розмову свого сотника з Голим. Осаула відійшов до козаків. По хвили ціла сотня була на конях під шибеницею. Надійшов Сава з Голим. Сава знов вдивився в Зоську.

— Тепер забалакай до него, бо він мабуть вже відїздить. Я вачну, — Курчинська шепнула до доньки.

— Козаче! — крикнула. — Лишаєш нас? Мене і мою дитину?

— Як громада пустить, то возьму вас з собою. Силою годі взяти. Не бачите, що їх більше?

(Дальше буде).

ЩО ТАКЕ ФОСФОР.

Фосфор є дуже трійливим первнем. Є він білаво-жовтий, подібний до воску, в воді не розпускаєся зовсім, зате дуже легко в двосірчаку угля. На воздусі злучуєся помалу з киснем воздуха і видає білавий дим, який в темноті світить (фосфоризує). При тім розгріваєся так, що може сам від себе запалитися. Тому треба його переховувати під водою.

Коли білий фосфор огріємо без приступу воздуха до температури 260° Цельзія, він переміняєся на червону альотропову відміну, яка не є зовсім трійлива, ані не розпускаєся в двосірчаку угля.

Фосфор служить разом з сіркою до фабрикації сірників.

Фосфор має незвичайно велике хемічне свояцтво до кисня. Як запалимо на сухім воздусі під кльошем кусник фосфору, тоді по короткім а енергічнім процесі лишаєся на стінах і в мисочці біла маса пятиокису фосфору.

Воду втягає в себе пятиокис фосфору так сильно, що видає при тім сильний шум і богато тепла.

Коли всі атоми водня заступимо тут яким небудь металем, то повстануть соли фосфорового квасу або фосфорани. Таким ваповим фосфораном є мінерал апатит, що кристалізує звичайно в шестибічних граняках або призмах. Часом приймає брилясті форми зернистої або волокнистої будови. Є він врослий в гранітах або в жилах цинових руд в Чехії, Саксонії, Корнвалії, Тиролю і Еспанії. В збитих масах находиться здовж Дністра від Нижнева аж під Окопи, а в фосфоритових кулях на Поділю, особливо в околицях Камінця Подільського. В великих масах виступає також в півн. Америці (Флорида). Апатит є досить твердий, від води 3 рази тяжший, безбарвний, але частійше жовтавий, зеленавий, червонавий, синий або сірий.

Фосфоровий квас є необхідним складником ростин. Через них переходить він в тіло звірят і чоловіка. Кости складаються в значній части з вапового фосфорану. Апатит має тому дуже важне приміненнє в штучнім навожуванню управної ріллі. Він є мішаниною вапового хльорака і фосфорану.

ВСЯЧИНА.

З ІСТОРІЇ ШПИЧКИ ДО ЗУБІВ.

Уже Римляни знали шпички для чищення зубів. Елєґанти часів Августа мали такі шпички у тоалєтній скриночці. Були вони з колючок їжака, з дерева або пера. Марк Валерій Марціяль в епіґрамі глузує з вимушеної чепурности, головно у жінок. У Франції приписують введення шпички до зубів Антонієви Перецови, еспанському міністрови. Як Переца прогнали з Еспанії, прийняв його король Генрих IV. Цей Перец увів у моду шпичку до зубів і з того часу належить вона до звичаїв доброго товариства. Але вже й перед Перецом знав шпичку до зубів адмірал Коліні (помер 20 літ перед приходом Переца 1572 р.). Тоді говорили: „Хай Бог боронить мене перед адміраловими шпичками". Бо, як оповідає письменник Брантом, цей адмірал „усе мав шпичку в зубах, за вухом або в бороді". В 1560. році в рахунках, виставлених за срібло Франца II. згадується про дві срібні шпички в срібному футералі, в маврійському стилі, прикрашенім двома буквами Ф., і про третю золоту шпичку в золотому футералі, прикрашеному двома коронами в червоній і білій емалії.

МІСТО ПІД МОРЕМ.

Управитель східнього музея Е. Д. Росс повідомив, що недалеко Туніса відкрито ціле місто. Один арабський нурець при риболовлі, коли в мори загубилася сіть, запустився в море й при цьому побачив під водою звалища цілого міста. Видістав такі цікаві предмети, що передано їх археольогам. Архітекти, котрі удалися на місце, потвердили таємниче оповідання рибалки, але покищо не можуть сконстатувати, що то може бути за місто. Французькі власти вислали археольогічну експедицію до Туніса, щоби чимскорше взялася розсліджувати цікаві звалища.

У ПАНА І СТЕРНЯ ДОРОГА.

Дня 20. квітня ц. р., на Великдень, йшли селяне з Білостоку, в Луцькім пов., до церкви в с. Гаті. Прийшлось їм іти через поле пана Переплєтковича. Цей перейшов їх і поздоровив з празником, а потім почав здирати з них хустки. Наробили йому шкоди, бо потоптали торічну стерню. Не даром то кажуть — панові то і чорт дитину колише; — і за стерню, що потоптали, заплатили.

ЩО ТАКЕ КОРУНД.

Корунд кристалізує найчастійше в шестистінних пірамідах, з постинаними рогами або виступає в зернах. По диямантї се найтвердший мінерал, від води 4 рази тяжший. Прозорий корунд є часто закрашений червоно (рубін), сино (шафір), фіолетно (східний аметист), жовто (східний топаз) або зелено (східний смараґд).

Звичайний корунд є полупрозорий або просвітлястий. Виступає в виді невиразно лупних кристалів або оточених зерен, ріжно забарвлених. Крім того звісна є ще одна відміна: шміргель, кристальна, дрібнозерниста або збита, занечищена кремняком і гематитом.

Корунд є окисом алюмінію. В огни топиться, а в квасах не розпускається.

Дорогий той мінерал (рубін і шафіри є дорожші від диямантy) находиться вроcлий в ґранітах, ґнайсах і базальтах на Цейльоні, в Індіях заґанґесових, в Хінах, Бразилії, також де-не-де в Чехії і Швайцарії. Шміргель видобувають від давних часів на острові Наксосі.

Прозорі відміни є дорогими каменями. Звичайний корунд і спорошкований шміргель служить від найдавніших часів до різання дорогих каменів та до шліфовання скла і металів.

Алюмініюм, глин, є дуже легким металем. В квасах легко розпускаєся. З причини своєї тривкости на воздусі і легкости має в промислі дуже широке приміненнє.

СМЕРТЬ ЗА НЕВІРНІСТЬ.

В Торуні скоїлася на днях страшна подія, якої причиною була невірність жінки. Оце поручник 9. полку артилерії Тарновскі, заскочивши свою жінку на любовній сцені з капітаном Панком, добув револьвера і застрілив обоє на місци.

Катальог Книгарні „Свободи"

"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

СЛІВЦЕ ДО НАШИХ ПОКУПЦІВ

Хто більше читає той більше знає.

Се вже неоспоримий факт, що народи, які сьогодня стоять висше культурно, завдячують се просвіті, — і читанню книжок. Вони не жаліли гроша на піддержанє своєї літератури, не жаліли часу на читанне книжок, не дивились обоятно на просвітні потреби. Не диво отже, що й піднеслись висше від инших народів. — Нам треба памятати се, що й вони колись стояли низше, тому перед нами так само отворена дорога до більшого поступу як у них. До сього не запізно. Одначе сього ми потребуємо зараз, а не колись. На світі красше стане, єсли народи будуть менше більше одинаково стояти культурно і просвітно, бо тоді один буде мусів другого рівно трактувати. Читайте отже книжки і то читайте найбільше, а будучність перед Вами.

ДЕ СВІДОМІСТЬ, ПРОСВІТА, ПОСТОЯННІСТЬ — ТАМ СИЛА!

Всі члени Українського Народного Союза повинні памятати при купні книжок, що весь прихід з книгарні „Свободи" остається в їх організації, себто в руках самих членів та членкинь У. Н. Союза.

Товариства, Братства й Сестриці Українського Народного Союза повинні памятати при замовлюванню книжок і друкарських робіт, що, замовляючи сі книжки й роботи в друкарні „Свободи", дають заробити своїй власній організації, себто збогачують самих членів та членкинь У. Н. Союза.

- † Коротка історія Козаччини, нап. проф. Володимир Антонович, із переднім словом про життє та діяльність Антоновича, із портретом автора, образами гетьманів, картою України і увагами д-ра Мирона Кордуби, друге видання ... 65
- Коротка історія Руси до зруйновання Запорожської Січи ... 10
- † Коротка історія України (з богатьома малюнками і мапами) Івана Крипякевича, опр. ... 150
- • Короткий огляд українського письменства від 11-го до 18-го століття, Ост. Макарушки ... 10
- † Короткий підручник до науки німецької мови 15
- † Кость Гордієнко-Головко, останній лицарь Запорожжя, історичне оповідання А. Кащенка, видання 3-те ... 20
- • Кровавий шлях (Шерльок Гольмс) в 2-ох частях, К. Дойля ... 60
- • Кроваві діяманти, новонасліний роман, напис. Фон Ром ... 35
- † Кузь та Грицунь, оповідання В. Винниченка .. 10
- • Культура, національність та асиміляція, П. Політенка ... 30
- † Летючий корабель, українська народна казка (зі збірника І. Рудченка), з 5-ма малюнками Ю. Магалевського ... 10
- Лис Микита. З німецького перекл. Ів. Франко 50
- • Листи з пекла й инші оповідання ... 25
- 1. Лист шинкаря до Люципера і відповідь. 2. Про алькоголь ... 10
- † Літературні характеристики українських письменників, І. Іван Франко (поезія), нап. Антін Крушельницький, опр. ... 1.25
- † Літературні характеристики українських письменників, II. Маркіян Шашкевич, з ілюстраціями, нап. Богдан Лепкий, брош. 35, опр. ... 50
- † Літопис української революції, матеріяли і документи, Ф. Доценко ... 3.00
- † Люба-згуба, повість Ю. Федьковича, зредаг. В. Верниволя, брош. 20, опр. ... 30
- † Любовний, сімейна хроніка, А. Свидницького, в оправі ... 1.50
- † Людина, опис будови людського тіла для шкіл та самоосвіти, з богатьома малюнками та барвною таблицею, нап. др. Ів. Раковський 25
- Людоїди і инші оповідання, Степана Костіва 25
- Мартин Борецький, історичне оповідання ... 25
- Маруся, повість Гр. Кв. Основяненка ... 25
- 1. Маска. 2. Краса, оповідання А. Чехова ... 10
- † Математика, практичні поради з аритметики та геометрії, Ів. Андрущенка, опр. ... 50
- † Меланхолійний валець, новеля Ольги Кобилянської ... 20
- • Микола Джеря, повість Івана Нечуя Левицького, з ілюстраціями Е. Турбацького ... 60
- • Місяць свідок і другі оповідання ... 20
- • Молодий вік, оповідання для молодіжи. Кн. 1 40
- • Молода Україна. Провідні ідеї і епізоди—продовженнє праці Івана Франка ... 60
- † Монт-Оріоль, роман, Ґ. де Мопасон, пер. М. Шраг. Два томи ... 80
- † На білих скалах, повість Анатоля Франса, переклав Ів. Галущинський ... 65
- Наверненний грішник, оповідання, Б. Пруса .. 20
- † Назва України, з картами, нап. С. Шелухін ... 10
- † На зелених горах, збірка поезій, О. Олеся ... 15
- † На воді, оповідання, Ґ. де Мопасан, переклав М. Шраг. ... 35
- † Найкрасші загадки і забавки для старих і молодих ... 20
- Напад на Січ, оповідання, Данила Мордовця, і Павло Полуботок, поема Ст. Руданського 15
- • Наречена, оповідання. Георгія Г. Чулкова ... 15
- † Нарис римської історії, нап. К. Лоський ... 60
- † Народній Деклямитор, з переднім словом і вступними замітками, 107 ріжних віршів, опр. 1.25
- • Народні казки ч. 1 ... 20
- • Народні казки ч. 2. ... 20
- • На стрічу сонцю золотому, повість Марії Колцуняк ... 50
- † Наука природи, вступні відомости на I. клясу гимназіяльну та для народніх шкіл, нап. Поль Бер, переклад з французької мови під редакцією Т. Губенка, з 183 малюнками ... 35
- • Наука про управу землі, М. М. Белегая ... 1.00
- • На фіялках любови (поезії); Опир (галицька леґенда), нап. І. Мулярчик ... 10
- † Національне відродження австро-угорських українців (1772—1880 рр.), Вол. Гнатюка ... 25
- † Начерк історії української літератури, написав Богдан Лепкий, книжки І. і II., брош. 2.00, опр. ... 2.75
- † Начерк соціольогії, нап. проф. др. Тома Ахеліс, пер. Якименко. В додатку: Поняттє соціольогії по Зіммелю ... 20
- • Начерк стилістики, поетики і реторики, др. Конст. Лучаковського ... 40
- На чужині, оповідання за ріжні пригоди в чужім краю, Івана Спілки ... 15
- • Наша рідна мова, географія України і характер Українця, Поляка і Москаля. Написав проф. М. Возних ... 10
- † Німі казки, з образками ... 20
- † На що ждеш. Пісня волі, Максим Грівач. Отець Андрій. Два світи, Данило Гурч, народ... ... 25
- † Незвичайний злодій, детективний роман, нап. М. Сєрк ... 85
- • Незвичайні пригоди Матія Сандорфа, повість в 2-ох томах, Ю. Верного ... 2.80
- † Некультурна, новеля Ольги Кобилянської ... 20
- • Не любо — не слухай, брехать не мішай, Т. Безшляха ... 20
- • Не піддавайся біді, оповідання з селянського життя, др. А. Чайковського ... 25
- • Не родися красний, але щасний ... 20
- • Не-читальник, Л. Мартовича ... 40
- † Німецька селянська війна, Фридриха Енгельса (переклав з нім. В. Левицький) ... 40
- † Німецько-український словар (кишеньковий) 65
- † Новелі, Кн. І., Юрія Сірого ... 70
- † Образки з громадського і письменського розвитку Русинів („Спомини з мого життя"), нап. Олександер Барвінський, в двох частях; перша часть з 10 портретами і двома картинами, друга часть з 12 портретами і 13 картинами ... 2.00
- † Огляд бувальщини українського народа, переповів В. Андрієнко, з 40 образцями і 3 мапками ... 20
- † Огляд історії України, І. Крипякевича, опр. .. 50
- † Огляд теріторії України, після д-ра С. Рудницького написав Петро Франко ... 10
- Огонь на услугах чоловіка, (3 ілюстрації). — Становище пяниці. — Янко Музика. — Свинячий син. — Дні нашої слави і недолі ... 15
- • О дванайцяти таблицях, оповідання після народних казок ... 25
- • Олюнька, оповід. з життя ходачкової шляхти в 2-ох томах, др. А. Чайковського ... 80
- Оповідання з військового життя і инші ... 15
- • Оповідання про сорок розбійників ... 20
- Оповідання Олекси Стороженка ... 15
- Оповідання Пантелеймона Куліша ... 15
- • Оповідання про заздрих богів, Мих. Драгоманова ... 10
- • Опришок і другі оповідання ... 20
- † Орися, Дівоче серце, Січові гості, оповідання П. Куліша ... 20
- † Осаул Підкови, оповідане, В. Будзиновського 60
- † От собі казочки, нап. Рудиярд Кіплінг, пер. В. Ткачкевич, з двома образк., брош. 20, опр. 30
- † От собі сторійки, нап. Рудиярд Кіплінг, переклав Вас. Ткачкевич, з трьома образцями, брош. 35, опр. ... 50
- † Паки й паки (про нашу літературну мову) М. Левицького ... 20
- † Пан Потоцький, оповідане ... 15
- • Панські жарти, поема з останніх часів панщини, Ів. Франка ... 40
- † Панна де Мопен, роман, Т. Ґотіє, пер. М. Шраг, два томи ... 1.25
- • Папа чи Христос, Ілії М. Глови ... 60
- • Пачкар, оповідание, Б. Лепкого ... 10
- Перед осуд народа. „Нечесть" між „чеснотою", нап. др. Семен Демидчук ... 20
- † Перезва, вірші В. Валентіна ... 10
- † Перехрестні стежки, повість Ів. Франка, опр. 2.00
- † Перли міжнародного красного письменства (Серія англійських клясиків, ч. 1. Чарльс Дікенс: Свершок на печі, домашня казка, з біографією автора) ... 40
- † Писання Богдана Лепкого, з портретом автора і з нарисом його літературної діяльности, написаним Вас. Верниволею. Том I. Вірші, том II. Проза. В пол. оправі ... 5.50
- • Північний Антропольогія народів, Евгена Єлачича ... 15
- † Під Корсунем, історична повість А. Кащенка, видання 3-те ... 45
- † Під одну булаву, історичне оповідання, Вяч. Будзиновського ... 60
- • Під прапором свободи, вибір патріотичних деклямацій ... 30
- • Підручник двигових образів, як оперувати машинами і їх сполученями, Юр. Костура ... 75
- • Під шум карпатських хвиль, оповідання в 2-ох частях, В. Держируки ... 20
- • Пісні широї любови, поезії Марка Сірого ... 50
- † Поганий день Басина, оповідання Д. Мамина-Сибіряка, пер. Є. Вировий, з малюнками, видання 4-те ... 10
- † Поезії О. Олеся ... 50
- † Поза межами болю, картина з безодні, нап. Осип Турянський ... 60
- † Полонений на Кавказі, нап. гр. Толстой, правдива подія з російського, брош. 20, опр. ... 30
- † Попович Ясат, Правда та неправда, українські народні казки (зі збірника І. Рудченка), з 9-ма малюнками Ю. Магалевського ... 10
- • Порадник для женщин, що хочуть бути здоровими ... 15
- • Порадник для залюблених або Як писати любовні листи ... 35
- Порадник лікарський ... 20
- † Початкова ґеографія для народніх шкіл, з багатьома малюнками і картою, написав Степан Рудницький, брош. 60, опр. ... 75
- Починок, оповідание, Б. Лепкого ... 15
- • Порадник лікарський, написав Др. Силвестер Дрималик. Сторін 288 ... 2.00
- • Поміж ворогами, незвичайно інтересна повість І. Левицького ... 60
- При битій дорозі, оповідание з часів війни, написав М. Струтинський ... 85
- • Пригода Гука, незвичайно займаюча повість славного американського автора М. Твейна 75
- • Пригоди наймолодшого брата, В. Гнатюка ... 15
- † Пригоди статечної миші, нап. Д. Мамин-Сибіряк, видання 3-те, з малюнками художника М. Погрібняка ... 10
- † Приказки Евгена Гребінки, з портретом автора й передмовою Б. Л. ... 20
- • Припізнений московський пашпорт, оповідание, М. Твейна ... 10
- • Природна метода лічення ... 15
- • Притча про садівника та инші оповідання, Мстислава Руса ... 40
- † Причепа, повість Ів. Нечуя-Левицького, опр. 2.00
- † Причини аграрної революції на Україні і шляхи до розвязання аграрної справи, інж. Мик. Байєра ... 10
- † Про алькоголізм, нап. Микола Чайковський, з 11 ілюстраціями ... 10
- Про батька козацького Богдана Хмельницького. Написав Михайло Грушевський ... 30
- • Провідник, практичний підручник до науки англійської мови ... 1.50
- • Про жіночу неволю в історичнім розвою, Мик. Ганкевича ... 30
- Промови, деклямації і желанія на весілях, хрестинах і забавах ... 10
- • Про полові справи, нап. др. Михайло Кос, четверте змінене видання, з образками ... 30
- • Пророцтва арабської цариці Михальди ... 20
- † Про світ Божий, бесіди по природознавству, Ю. Сірого ... 40
- Проти алькоголю ... 20
- † Про тифи — черевний, плямистий та поворотний (з малюнками), нап. др. Ст. Суковаченко 20
- • Про українських козаків, Татар та Турків, М. Драгоманова ... 25
- Про Христофа Колюмба та відкриттє Америки (2 ілюстрації). — Закон не спинить пиянства, тільки виховання. — Ріп Ван Вінкель, Вашінґтона Ірвінґа. — Дні нашої слави і недолі ... 15
- 1. Про Шевченкові твори. 2. Оферма, оповідане з військового життя ... 20
- † Психольогія, з 14 образками в тексті, нап. др. Вільгельм Єрузалем, із шестого німецького видання за дозволом автора переклав Григорій Кичун ... 1.00
- † Психольогія, начерк науки про людську душу, нап. др. Іван Раковський, брош. ...
- • Птичка-червоногорличка і инші оповідання, нап. Хрістоф фон Шмід, пер. Волод. Держирука ... 10
- † Пес Баскревілів, детективний роман, нап. Конан Дойл ... 85
- • Рай і поступ, Мих. Драгоманова ... 40
- • Рахункова книжочка, опр. ... 50
- † Революція в Росії (від 1861 року до найновійших часів), Т. Ф-н. ... 15
- † Рись-мати, Брат і сестра в лісі, українські народні казки (зі збірника І. Рудченка), з 8-ма малюнками Ю. Магалевського ... 10
- † Рідне письменство, др. В. Сімовича ... 10
- † Рідне слово, збірка новель і оповідань українських авторів ... 1.00
- Різдвяна ніч (з 10 образками), Миколи Гоголя 20
- • Робінзон Крузо, з образками ... 1.00
- • Розбишаки в паломничій одіжи, оповідание для народу ... 10
- • Розбійник Кармелюк, історичний роман в 6-ох томах, Мих. П. Старицького ... 2.40
- • Розмова Поляка з Русином, веселий вірш, в котрім Русин висміває польську пиху ... 10
- † Розмова про недуги та здоровля, нап. др. Вадим Зелінський ... 10
- • Розмова тверезого пянка Василя з горівкою, нап. Мартин Гринишин ... 5
- Росія й Україна. М. Михайленка ... 25
- † Рубають ліс, повість Антона Крушельницького, опр. ... 2.00
- † Русалка й инші казки братів Ґріммів, з ілюстраціями ... 20
- † Русалка, оповідание Ганни Барвінок ... 20
- † Русь-Україна а Московщина-Росія, історична політична розвідка, Льонгина Цегельського 40
- • Рухові забави і гри, І. Боберського ... 30
- † Самостійна Україна Р. У. П. ... 15
- † Самоуправа школярів, нап. Йоганнес Геп, переклав Василь Мороз ... 60
- † Салямбо, роман, Г. Фльобер, пер. В. Чорний Три томи ... 1.10
- † Сафо, роман, А. Доде, пер. В. Чорний ... 35
- Світові байки в оповіданнях, Ст. Руданського 15
- † Своє життя, розмова на біжучі теми, з малюнками, нап. Петро Тихий ... 25
- • Серед вічних снігів і ледів, В. Лункевича (з російського переклав І. Галущинський) ...
- Свято весни. — Ворог між нами. — Христос воскрес. — До часу збанок воду носить (2 ілюстр.) — Тополя (1 ілюстр.). — Мати — На Великдень. — Старинний звичай. — Дні нашої слави і недолі ... 20
- 1. Серце не навчити. — 2. Побратими. — 3. Вістун. Оповідання ... 10
- † Сестра, Козачка, Чумак, народні оповідання Марка Вовчка ... 20
- • Сила і краса, повість, В. Винниченка і Як баба Горбулиха зробила страйк, оповідание, А. Граб-ка ... 25
- † Син України, історична повість у трьох частинах, з ілюстраціями та мапою, сюжет, опрацьовання та редакція Вал. Злотопольця, компонували Ігорь Федів та Вал. Злотополець, брош. 1.50, опр. ... 2.00
- Сільська вчителька, оповідание Д. Чіамполього 10
- • Січовий підручник до рядових вправ „Вперяд" 30
- † Скошений цвіт, вимок з галицьких образків, повість Василя Барвінка (Володимира Барвінського), друге видання, із вступом Богдана Лепкого ... 75
- † Славні побратими, історичне оповідание А. Кащенка, видання 3-те ... 20

ВКАЗІВКИ ДЛЯ ЗАМОВЛЯЮЧИХ КНИЖКИ: — Кождий замовляючий книжки повинен виписати виразно всі титули книжок, які йому подобались і обчислити загальну належітость за книжки. Гроші належить посилати через почтовий або експресовий моні-ордер. Книжок на C. O. D. не висилається. Адреса замовляючого мусить бути написана як найдокладнійше. Мешкаючі по малих місцевостях повинні при замовленню книжок посилати 10 центів на реджистер. За недоручені книжки, коли замовляючий не прислав на реджистер 10 центів, книгарня не відповідає. — Замовлені книжки висилаємо відворотною почтою. Гроші належить посилати наперед.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ХОТЯТЬ ЗАНЯТИСЬ РОЗПРОДАЖЮ КНИЖОК, ДАЄМО ЗНАЧНИЙ ОПУСТ.

Гроші належить посилати на почтовий або експресовий моні-ордер на імя, яке подаємо у понисшій адресі.

[illegible]